

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ЧИННИК УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД

Кузьмінська Л.Д.,

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

м. Київ

Інституціоналізація соціального партнерства є однією з найважливіших наукових проблем у сучасному менеджменті професійно-технічної освіти. Посилення соціальної орієнтації вітчизняної ринкової економіки, необхідність збалансування ринкової ефективності та соціальних пріоритетів передбачає врегулювання комерційних інтересів вищих закладів освіти, узгодження об'ємів контингентів вищої та професійної освіти, показників працевлаштування випускників за отриманою спеціальністю відповідно до вимог ринку праці. Коригування та стимулювання цих процесів неможливе лише нормативно-інструментальним шляхом, а вимагає інституціонального впливу більш ґрунтовних інтеграційних чинників, до яких належить соціальне партнерство.

Соціальне партнерство у сфері професійно-технічної освіти – відносно нова категорія, яка з'явилась у зв'язку зі зміною форм власності у нашій державі, метою якого є особливий тип взаємодії професійно-технічних навчальних закладів із центральними та місцевими органами виконавчої влади, об'єднаннями роботодавців, профспілок, підприємствами різних форм власності й підпорядкування, органами служби зайнятості, іншими зацікавленими партнерами, спрямованої на максимальне узгодження інтересів всіх учасників цього процесу [1, с. 4].

Необхідність міждисциплінарного дослідження соціального партнерства у вітчизняній професійно-технічній освіті зумовлена низкою вагомих детермінант: необхідністю інституціоналізації соціального партнерства практично в усіх сферах соціуму – економіці, культурі, політиці, освіті; проблемами, викликами та ризиками у розвитку та реформуванні професійної освіти, висвітленими у Національній стратегії розвитку професійної освіти в Україні на 2012–2021 роки.

Не останню роль, на нашу думку, в «онтогенезі» соціального партнерства та його динамічному впливі на розвиток вітчизняної системи професійно-технічної освіти та інших освітніх інституцій відіграє і процес соціальної атомізації – відокремлення індивідів один від одного внаслідок розпаду соціальних і особистісних взаємодій між ними [2, с. 942]. Найчастіше соціальна атомізація загострюється в перехідні періоди історичного розвитку, в часи криз і катастроф, коли в суспільстві наростає недовіра до державної влади, прагнення людей у всьому розраховувати тільки на власні сили. Характеризується порушенням і навіть руйнуванням шляхів і способів включення людини в професійні, територіальні, соціокультурні та інші сфери, відокремленням її від інших людей та громадського життя.

У західноєвропейських країнах інституціоналізація соціального партнерства була представлена значним комплексом міжвідомчих організацій, документів і нормативних актів, але ключову відповідальність було покладено на соціальну державу, пріоритети громадянського суспільства та соціальної інтеграції.

Досвід еволюційної інституціоналізації соціального партнерства свідчить, що становлення цього інституту починається, як правило, у тру довій сфері, але по мірі розвитку інституційних ознак він інтегрується в інші сфери суспільного і міжнародного життя, включаючи в системупартнерських відносин все більшу кількість соціальних суб'єктів, які визнають незамінну роль інституту

соціального партнерства у подоланні соціальної напруженості, підтримці стабільного розвитку громадських та міжнародних відносин.

У вітчизняній та російській науці і практиці довгий час переважав підхід до соціального партнерства як технології регулювання трудових відносин в організаціях. У останні роки все більше загострюється інтерес до соціального партнерства як до специфічного виду та фактору консолідації суспільних відносин між професійними і соціальними групами у розвитку різноманітних сфер суспільного життя.

Інституціоналізація соціального партнерства є вирішальним ресурсом і умовою для розвитку професійно-технічної освіти, оскільки об'єктивно у цій галузі необхідний механізм, здатний коригувати соціальну взаємодію не лише суб'єктів, нормативно включених у сферу ПТО, а й інших суспільних інституцій.

Інституційний підхід орієнтує на вивчення інститутів, за допомогою яких здійснюється діяльність. У контексті інституційного підходу соціальне партнерство являє собою інституційно закріплені соціальні взаємодії, які ґрунтуються на добровільному прийнятті соціальними партнерами ПТНЗ зобов'язань на основі взаємного узгодження вимог. Соціальне партнерство як інституційний механізм включає сукупність організаційно-економічних, правових, комунікативних норм.

Соціальне партнерство як чинник управління розвитком професійно-технічної освіти в умовах ринкової економіки є відображенням соціального життєвого процесу усієї структурно-функціональної моделі управління ПТНЗ. Актуальним залишається питання розробки регіональних програм розвитку професійної освіти на основі соціального замовлення та соціального партнерства, які передбачають взаємодію суб'єктів освітнього процесу для досягнення наступності різних рівнів професійної освіти. Будь-яка освітня програма має бути результатом співробітництва в галузі соціального

партнерства, якщо освітня установа і система професійної освіти в цілому зацікавлені у працевлаштуванні своїх випускників.

Список використаних джерел

1. Щербак Л.В. Створення системи соціального партнерства у сфері професійно-технічної освіти (методичні рекомендації). Щербак Л.В. – К. Геопринт, 2008. – 45 с.
2. Социология: Энциклопедия /Сост. А.А. Грицанов, В.Л. Абушенко, Г.М. Евелькин, Г.Н. Соколова, О.В. Терещенко. – Мн.: Книжный дом, 2003. – 1312с.